

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

Випуск 08/2023

МОНІТОРИНГ аграрного законодавства України

Липень 2023 року

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у липні 2023 р.

Законопроекти, прийняті Верховною Радою України в першому читанні у липні 2023 р.

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України у липні 2023 р.

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Прийняття, відхилення, підписання, набрання чинності нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин

Законопроектна діяльність

В серії публікацій «Моніторинг аграрного законодавства України» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://portal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з цього огляду не може розглядатися як юридична консультація. АПД та Фаховий діалог з земельних питань не несуть відповідальності за правильність тверджень.

Виконавці

Оперативний партнер
проекту

Виконавець Фахового діалогу
з земельних питань

1. Загальне аграрне законодавство

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у липні 2023 року

Скорочення строків проведення оцінки впливу на довкілля

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення та цифровізації процедури оцінки впливу на довкілля» № 3227-IX від 13.07.2023. Закон підписаний Президентом України 26.07.2023 та набирає чинності 29.12.2023.

Нормами Закону, серед іншого, передбачається:

- повна цифровізація дозвільної процедури;
- скорочення строків здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД): з 216 днів до 67;
- проведення громадських слухань як однієї з умов початку роботи підприємства: їхня тривалість скорочується з 20 до 12 днів. Підприємці зможуть повідомляти в онлайн-виданнях про проведення громадських слухань.
- визначення повного переліку підстав для відмови у видачі висновку з ОВД.

Зміни у законодавстві у сфері безпеки харчових продуктів

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення державного регулювання продовольчої безпеки та розвитку тваринництва» № 3221-IX від 30.06.2023. Закон підписаний Президентом України 24.07.2023 та набирає чинності 26.10.2023.

Закон було розроблено з метою гармонізації чинного законодавства в сфері безпеки та якості харчових продуктів, кормів, здоров'я та благополуччя тварин із законодавством ЄС, а також його загальне удосконалення. Для цього, серед іншого, передбачається:

- затвердити засади державної реєстрації використання тверджень про зниження ризику захворювань – у відповідності до вимог Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1924/2006 від 20.12.2006;
- зазначити обов'язкову інформації про харчові продукти для споживача – у відповідності із Ре-

гламентом Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1169/2011 від 25.10.2011;

- визначити поняття «ремісничий харчовий продукт», «швидкозаморожений харчовий продукт», «новітній харчовий продукт» та встановити особливі вимоги щодо маркування і реалізації таких харчових продуктів;
- запровадити положення міжнародних стандартів ISO/TS 19657:2017 щодо критеріїв натуральних харчових інгредієнтів та ISO 23662:2021 щодо критеріїв для продуктів харчування та харчових інгредієнтів, придатних для вегетаріанців або веганів;
- віднести гібридних свиней до племінних ресурсів у відповідності до вимог Регламенту ЄС 2016/1012 щодо зоотехнічних та генеалогічних умов для розведення, торгівлі та ввезення в ЄС окремих тварин;
- створити Державний реєстр харчових добавок, харчових ароматизаторів та харчових ензимів; Державний реєстр новітніх харчових продуктів та Державний реєстр тверджень про користь для здоров'я;
- визнати кормові добавки, якщо вони зареєстровані в ЄС без проведення державної реєстрації в Україні.

Скасування заборони експорту цукру

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1466» № 684 від 07.07.2023. Постанова набирає чинності 11.07.2023.

Даною Постановою дозволяється експорт цукру до Румунії та встановлюється квотування у розмірі 20 000 тонн терміном до 15.09.2023.

Запуск єдиного реєстру пестицидів та агрохімікатів

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» № 758 від 21.07.2023. Постанова набирає чинності 26.01.2024.

Кабінет Міністрів затвердив Порядок ведення Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Реєстр є функціональним модулем Єдиної екологічної платформи

«ЕкоСистема». Доступ до реєстру є необмеженим у часі та безоплатним. Буде доступна вся інформація про препарат та назву його діючої речовини.

Відновлення пілотного проєкту щодо сертифікованих інженерів-землевпорядників

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання відновлення пілотного проєкту щодо внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки сертифікованими інженерами-землевпорядниками в умовах воєнного стану» № 766 від 25.07.2023. Постанова набирає чинності 01.01.2024.

Даною Постановою відновлюється реалізація пілотного проєкту щодо внесення до Державного земельного кадастру відомостей про земельні ділянки сертифікованими інженерами-землевпорядниками в умовах воєнного стану. Також запроваджуються додаткові вимоги до учасників пілотного проєкту:

- відповідний стаж роботи не менше двох років;
- дійсний кваліфікаційний сертифікат сертифікованого інженера-землевпорядника;
- середня кількість розроблених та поданих на внесення до Державного земельного кадастру документів із землеустрою має становити не менше як 100 документів із землеустрою на рік;
- наявність статичної IP-адреси пристрою, з якого сертифікований інженер-землевпорядник здійснює повноваження тощо.

Законопроєкти, прийняті Верховною Радою України у першому читанні у липні 2023 року

Запровадження електронних аграрних розписок

Проект Закону «Про електронні аграрні розписки» № 9266 від 02.05.2023. Законопроєкт прийнято за основу 13.07.2023, готується на друге читання.

Положеннями законопроєкту запроваджується новий фінансовий інструмент кредитування – електронні аграрні розписки та врегульовується їхнє використання. При цьому традиційні паперові розписки не скасовуються.

Законопроєкти, запропоновані у Верховній Раді України у липні 2023 року

Скасування ОВД для санітарних рубок

Проект Закону «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ефективного управління лісами на основі ведення лісового господарства на принципах наближеного до природи лісівництва, адаптованого до кліматичних змін, збереження біорізноманіття в лісах» № 9516 від 20.07.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Матусевич О.Б., Фріс І.П. та ін. (партії «Слуга народу», «За майбутнє»)).

Законопроєктом пропонується скасувати процедуру оцінки впливу на довкілля (ОВД) для суцільних санітарних рубок, а також підняти поріг для проходження ОВД проєктами лісорозведення до 50-150 га. Окрім того, пропонується позбавити Міндовкілля повноважень, які стосуються погоджень відповідних документів у сфері лісового господарства, а також щодо затвердження розрахункової лісосіки.

Скасування заборони безоплатної приватизації земельних ділянок для військослужбовців ЗСУ

Проект Закону «Про внесення зміни до підпункту 5 пункту 27 Розділ X «Перехідні положення» Земельного кодексу України» № 9539 від 28.07.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Німченко В.І., Маслов Д.В. та ін. (партії «Платформа за життя та мир», «Слуга народу», «Батьківщина», «Відновлення України», депутатська група «Довіра»)).

Законопроєктом пропонується скасувати заборону на час воєнного стану безоплатної приватизації земельних ділянок державної чи комунальної власності військовослужбовцями ЗСУ, співробітниками правоохоронних органів та учасниками бойових дій.

Додаткова інформація до з/п міститься у розділі 2 «Земельне законодавство» даного випуску.

Простежуваність водних біоресурсів

Проект Закону «Про забезпечення простежуваності водних біоресурсів та/або продукції, виробленої з водних біоресурсів» № 9545 від 31.07.2023, знахо-

диться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Законопроект було розроблено на виконання положень статей Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Пропонується визначити основні правові, економічні та організаційні засади забезпечення простежуваності водних біоресурсів та продукції, виробленої з них. Крім того, нормами законопроекту передбачається впровадження в національне законодавство сертифіката походження водних біоресурсів (Certificate of Origin), сертифіката вилову водних біоресурсів (Catch Certificate), сертифіката реекспорту водних біоресурсів (Re-export Certificate), свідчення про переробку простежуваних водних біоресурсів та/або продукції з них.

Проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності у сфері простежуваності водних біоресурсів та/або продукції з них» № 9546 від 31.07.2023, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатор – Шмигаль Д.А. (Кабінет Міністрів України)).

Даним законопроектом вводиться адміністративна відповідальність у сфері простежуваності водних біоресурсів та продукції з них, напр.:

- несвоєчасне внесення відомостей до електронної системи простежуваності водних біоресурсів та продукції, виробленої з них, тягне за собою накладення штрафу від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (НМДГ) (1700-3400 грн);
- транспортування або продаж простежуваних водних біоресурсів та продукції, виробленої з них, з несвоєчасним внесенням, невнесенням або внесенням недостовірних відомостей до електронної системи простежуваності тягне за собою накладення штрафу від 400 до 800 НМДГ (6800-13600 грн) з конфіскацією водних біоресурсів та продукції виробленої з них.

Автори, редакція та контакти:

Загальне аграрне законодавство (АПД)

Підготовка проекту: Катерина Лелет

Моніторинг та редакція видання українською

мовою: Марія Ярошко – Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Редакція видання німецькою мовою: Симан Юрк – ІАК Аграр Консалтинг ГмБХ (виконавець проекту АПД)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

I. Прийняття, відхилення, підписання, набрання чинності нормативно-правовими актами у сфері земельних відносин

27.07.2023 року Верховною Радою України було в цілому як закон, законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності використання земель фізичними особами та суб'єктами державного сектору економіки» (р.№ 7588 від 25.07.2022).

Текст Закону, підписаного Головою Верховної Ради України:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1926544>

Законопроект передбачає наступні основні положення:

1. Встановлення правила, відповідно до якого при перетворенні державних і комунальних підприємств у господарські товариства (акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю) право постійного користування земельними ділянками державної, комунальної власності, яке належало таким підприємствам, перетворюється на право оренди строком на 50 років. Строк звернення господарського товариства з клопотанням про переоформлення права постійного користування на право оренди встановлюється у 1 рік.

Коментар: положення підтримується. Воно вирішує застарілу проблему оформлення прав на землю при корпоратизації державних і комунальних підприємств, адже господарські товариства (за невеликим виключенням) не можуть бути суб'єктами права постійного користування земельними ділянками. Це створює значні проблеми для господарських товариств – правонаступників державних і комунальних підприємств і створює підґрунтя для спроб позбавлення їх прав на землю.

2. Встановлення правила, відповідно до якого орендна плата при переоформленні права постійного користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення державної власності у випадку реорганізації у господарське товариство державного підприємства встановлюється у розмірі

12% нормативної грошової оцінки земельних ділянок.

Коментар: положення підтримуються. По-перше, заміна невеликого земельного податку (біля 1% від нормативної грошової оцінки) ринковою орендною платою стимулюватиме господарські товариства – правонаступники державних підприємств працювати більш ефективно. По-друге, оскільки орендна плата за оренду земель сільськогосподарського призначення сплачується до місцевих бюджетів, прийнятий Закон створює передумови для збільшення доходів місцевих громад.

3. Заборона приватизації господарських товариств, реорганізованих з державних підприємств, у постійному користуванні яких перебували земельні ділянки сільськогосподарського призначення.

Коментар: положення мають політичний характер. Жодних об'єктивних обставин, які б потребували заборони приватизації зазначених господарських товариств, на сьогодні не вбачається.

4. Надання права господарським товариствам – правонаступникам державних підприємств права передавати земельні ділянки сільськогосподарського призначення в суборенду через земельні торги. Строк суборенди земельної ділянки сільськогосподарського призначення державної власності в даному випадку не може становити більше 14 років, а для земельних ділянок, переданих в суборенду для закладання та/або вирощування багаторічних насаджень (плодових, ягідних, горіхоплідних, винограду), – більше 25 років.

Встановлення правила, відповідно до якого у разі розірвання договору оренди зазначених земельних ділянок право суборенди переоформлюється на право оренди на тих же умовах.

Коментар: положення підтримується. На сьогоднішній день частина земель сільськогосподарського призначення державної власності, які закріплені на праві постійного користування за державними підприємствами, використовується в тіні і передаються у користування приватним юридичним особам за різноманітними договорами, які фактично є прихованими договорами оренди. Причиною цього є те, що законодавство України не надає можливості особі, яка використовує земельну ділянку на праві постійного користування, передавати її в оренду. Зазначений механізм надає можливість легалізува-

ти цю оренду і зробити процес набуття цієї оренди прозорим.

5. Надання Кабінету Міністрів України права:

5.1. вилучати земельні ділянки у одного державного підприємства і передавати їх іншому державному підприємству (крім земельних ділянок військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Міністерства оборони України, ЗСУ, інших військових формувань) без згоди державного підприємства, у якого вилучаються земельні ділянки та без згоди органу управління цим державним підприємством (міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, академії наук тощо). При цьому у разі вилучення Кабінетом Міністрів України земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності, які належать закладу освіти, установі, організації, підприємству системи освіти, що перебуває у державній власності, на праві постійного користування, площа земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності, які залишаються у такої юридичної особи після вилучення, не може становити більше 100 гектарів.

5.2. передавати державні підприємства, якому належить право користування землями с/г призначення, зі сфери управління одного органу до сфери управління іншого органу без згоди підприємств та без згоди органів управління ними;

Коментар: положення є дискусійними. З одного боку, відповідно до ст.116 Конституції України саме Кабінет Міністрів України є органом, уповноваженим управляти об'єктами державної власності. З другого боку, є можливість істотних зловживань наданими повноваженнями з боку Кабінету Міністрів України.

6. Заборона передавати земельні ділянки державної, комунальної власності сільськогосподарського призначення у постійне користування (крім передачі у постійне користування державному підприємству земельних ділянок, які вилучаються у іншого державного підприємства).

Коментар: положення підтримується. Доступ державних і комунальних підприємств до земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної і комунальної власності має бути таким же, що і у підприємств приватної власності. Це стосується вимоги отримувати право користування земельними ділянками на земельних торгах, і сплати за

користування земельними ділянками ринкової орендної плати.

II. Законопроектна діяльність

28.07.2023 року у Верховній Раді України був зареєстрований законопроект «Про внесення зміни до підпункту 5 пункту 27 Розділ X "Перехідні положення" Земельного кодексу України» (р.№ 9539 від 28.07.2023), внесений н.д. Німченком В.І., Масловим Д.В. та ін.

Законопроект пропонує скасувати заборонену протягом воєнного стану безоплатну приватизацію земельних ділянок у разі безоплатної приватизації земельних ділянок військовослужбовцями Збройних Сил України та інших збройних формувань, співробітників правоохоронних органів та учасників бойових дій.

Коментар: законопроект оцінюється негативно. Норми щодо можливості безоплатної приватизації земельних ділянок не забезпечені достатньою кількістю вільних земель державної, комунальної власності в Україні. Крім того, практика безоплатної приватизації земельних ділянок показала високу корупціогенність даної процедури. У переважній більшості випадків земельні ділянки, безоплатно одержані вказаними особами, не використовувалися ними, а продавалися відразу після відчуження. Тому більш доцільним є скасування можливості безоплатної приватизації громадянами вільних земель державної, комунальної власності, а не розширення таких можливостей.

07.07.2023 року у Верховній Раді України зареєстрований законопроект «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо спрощення зміни цільового призначення земельних ділянок задля швидкої реалізації проектів з будівництва житлових будинків, об'єктів промисловості та інфраструктури у період дії воєнного стану на території України» (р.№ 9466 від 07.07.2023), внесений н.д. Морозом В.В., Юрченком О.М.

Текст законопроекту:

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42233>

Законопроект пропонує на період воєнного стану дозволити змінювати цільове призначення земель-

них ділянок на вид цільового призначення в межах категорії земель житлової та громадської забудови або категорії земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики для швидкої реалізації та відновлення проектів з будівництва житлових будинків, об'єктів промисловості та інфраструктури зруйнованих внаслідок воєнних дій, розміщення об'єктів охорони здоров'я.

Коментар: законопроект оцінюється негативно. Він пропонує відійти від того порядку зміни цільового призначення земельних ділянок, який запроваджений на основі одного з ключових законів пакету земельної реформи – Закону України від 17 червня 2020 р. № 711 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель». Вказаний закон встановив основне правило встановлення та зміни цільового призначення земельних ділянок – цільове призначення має узгоджуватися із функціональним призначенням території, визначеної у містобудівній документації. Ігнорування цього принципу призведе до хаотичного будівництва. Норми законопроекту провокують протиріччя між затвердженою містобудівною документацією та цільовим призначенням земельних ділянок. Законопроект фактично знищує зонування земель і значення містобудівної документації. Особливо небезпечним є реалізація законопроекту у випадках зміни цільового призначення земельних ділянок для житлового будівництва. Неврахування вимог містобудівної документації в даному випадку призведе до будівництва житла, не забезпеченого соціальною, транспортною інфраструктурою або із надмірним навантаженням на існуючу інфраструктуру.

01.08.2023 року у Верховній Раді України був зареєстрований законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури відведення земельних ділянок для розвитку цифрової інфраструктури» (р.№ 9549), внесений Кабінетом Міністрів України.

Текст законопроекту

<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42412>

Законопроект пропонує:

1. Скасувати необхідність погоджувати із Кабінетом Міністрів України питання зміни цільового призначення земельних ділянок державної та комунальної

власності природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного, лісогосподарського призначення, внаслідок яких земельні ділянки виводяться із складу таких категорій для розміщення на них лінійних об'єктів енергетичної інфраструктури та для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури.

Коментар: положення підтримується.

2. Визначити одним із видів земельного сервітуту право на розгортання та експлуатацію інфраструктури електронних комунікаційних мереж.

Коментар: положення підтримується.

3. Встановлення правила, за яким земельний сервітут для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури може бути встановлений строком не менше ніж на 5 років, але не більшим за строк, на який земельна ділянка передана у користування.

Коментар: запропонована норма є доцільною по відношенню до земель державної, комунальної власності. В той же час умови встановлення зазначеного сервітуту на земельних ділянках приватної власності має здійснюватися за погодженням із власником, користувачем земельних ділянок.

4. Встановити, що:

- розгляд клопотання про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, а також за межами населених пунктів, для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури або надання мотивованої відмови у його наданні здійснюється відповідним органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування в межах їх повноважень у двотижневий строк з дня отримання такого клопотання;
- орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, що здійснює розпорядження земельною ділянкою державної, комунальної власності, або землекористувач приймає рішення про надання згоди на встановлення земельного сервітуту для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури на сформованій земельній ділянці та забезпечує укладення договору про встановлення земельного сервітуту або надає мотиво-

вану відмову у його встановленні протягом двох тижнів з дня подання клопотання заявником;

- сесія місцевої ради з питань відведення земельних ділянок, передачі їх в оренду, встановлення земельного сервітуту, розроблення та затвердження документації із землеустрою, нормативної грошової оцінки земельних ділянок за клопотаннями осіб, заінтересованих у передачі земельної ділянки у користування для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури, скликається не рідше ніж два рази на місяць у разі наявності поданих до відповідної ради клопотань.

Коментар: запропонований двотижневий строк навряд чи є реалістичним. Встановлення ж нереалістичних строків для надання дозвільних документів на практиці призводить не до пришвидшення їх видачі, а до надання відмов у їх видачі за надуманими підставами. Особливо це стосується випадків надання дозволів на розроблення землевпорядної документації органами місцевого самоврядування.

5. Встановлення правила, відповідно до якого у разі коли у місячний строк з дня реєстрації клопотання особи, заінтересованої в одержанні у користування земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури, відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у користування не надав дозволу на розроблення документації із землеустрою або мотивовану відмову у його наданні, у місячний строк з дня закінчення зазначених строків особа, заінтересована в одержанні у користування земельної ділянки із земель державної або комунальної власності, особа, заінтересована в одержанні у користування земельної ділянки має право замовити розроблення документації із землеустрою без надання такого дозволу, про що письмово повідомляє Верховній Раді Автономної Республіки Крим, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, відповідному органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування. До письмового повідомлення додається договір на виконання робіт із землеустрою щодо відведення земельної ділянки».

Коментар: положення не підтримується.

Принцип «мовчазної згоди» у питаннях надання дозволів на розроблення проектів землеустрою

щодо відведення вільних земельних ділянок, який деякий час застосовувався у земельному законодавстві, на практиці призводив до зловживань, зокрема до отримання дозволів на розроблення документації на одну і ту ж земельну ділянку декількома особами.

Вирішувати, на якій саме земельній ділянці державної, комунальної власності має бути побудований певний об'єкт, і чи буде така земельна ділянка надана в користування, має виключно орган, який розпоряджається такою земельною ділянкою, а не потенційний забудовник.

6. Встановлення правила, відповідно до якого забудова земельної ділянки, на яку встановлено право земельного сервітуту для розгортання та експлуатації електронних комунікаційних мереж та/або їх інфраструктури, здійснюється без зміни цільового призначення земельної ділянки.

Коментар: положення підтримується. Проте встановлення земельного сервітуту і так не прив'язане до цільового призначення земельної ділянки.

7. Надання можливості здійснення реконструкції існуючих ліній електронних комунікаційних мереж (ліній зв'язку) без оформлення прав користування такою земельною ділянкою.

Коментар: положення підтримується.

Автори, редакція та контакти:

Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Сергій Біленко

Редакція видання німецькою мовою: Катя Делльс, Аудріус Паура

Німецько-український агрополітичний діалог (Фаховий діалог з земельних питань)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de